

کتاب‌شناسی و مقاله‌شناسی فارسی "اندیشه‌های کلامی و نواندیشی دینی در اسلام معاصر"

تدوین: **مهدی اخوان**
آخرین ویرایش: خرداد ۱۴۰۰ Website: www.makhavan.ir

makhavan77@gmail.com

کتاب

- ۱) مقالات مرتبط در دائرة المعارف بزرگ اسلامی / بجنوردی و دانشنامه جهان اسلام / حداد عادل و دائرة المعارف تشیع / حکمت
- ۲) روشنفکران جهان عرب؛ معرفی آراء و آثار یکصد چهره فکری-فرهنگی جهان عرب معاصر/ پژوهش مسعود فکری و همکاران/ نگارش مریم صالحی / انتشارات ترجمان/
- ۳) دانشنامه متفکران معاصر عرب / عیدالله السید ولداباه/ مترجم مجید مرادی / انتشارات دانشگاه مفید/
- ۴) پیشگامان مسلمان تجددگرایی در عصر جدید/ احمد امین/ ترجمه یوسفی اشکوری/ انتشارات علمی و فرهنگی / ۱۳۷۶
- ۵) سکولاریسم اسلامی؛ نقدی بر دیدگاه روشنفکران مسلمان/ منصور میراحمدی/ پژوهشگاه علوم و فرهنگ / ۱۳۸۷.
- ۶) دین‌اندیشان متجدد؛ روشنفکری دینی از شریعتی تا ملکیان/ محمد منصور هاشمی / انتشارات کویر/ ۱۳۸
- ۷) روشنفکران دینی و مدرنیته در ایران پس از انقلاب / مسعود پدram / انتشارات پدram/ ۱۳۸۲.
- ۸) از شریعتی/ سروش/ صراط/ ۱۳۹۲.
- ۹) جنبش‌های اسلامی و گرایش‌های قومی در مستعمره هند/ ترجمه حسن لاهوتی/ مشهد.
- ۱۰) بررسی آراء و اندیشه‌های محمدعابدالجابری/ محمدتقی کرمی/ انتشارات سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی/ ۱۳۸۲.
- ۱۱) آراء و اندیشه‌های دکتر محمد ارکون/ خلجی/ سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی/ ۱۳۷۷.
- ۱۲) دین‌شناسی معاصر / مجید محمدی/ انتشارات قطره/ ۱۳۷۴.
- ۱۳) آئین درآینه؛ مروری بر آراء دین‌شناسانه عبدالکریم سروش/ تدوین و گردآوری سروش دباغ/ انتشارات صراط/ ۱۳۸۳.
- ۱۴) بررسی و نقد مبانی نصر حامد ابوزید در فهم متون دینی/ صفدرعلی ضیائی/ نشر جامعه المصطفی
- ۱۵) نقد و بررسی‌هایی درباره اندیشه‌های نصر حامد ابوزید/ سعید عدالت نژاد/ نشر مشق امروز/ ۱۳۸
- ۱۶) سکولاریسم و دین؛ اسلام، مسیحیت و غرب/ محمد ارکون/ ترجمه کیوان محمدی و بیان راستگو/ نشر نگاه معاصر/ ۱۳۹۹.
- ۱۷) خصوصی‌گرایی و جهانی‌گرایی در اندیشه اسلامی معاصر/ طاها جابر العلوانی/ ترجمه سیدمحمدحسین میرفخرائی/ با نظارت و ویرایش مسعود فکری/ انتشارات ترجمان
- ۱۸) کنش دینی و نوسازی عقلی / طاها عبدالرحمان / ترجمه هادی بیگی/ انتشارات ترجمان
- ۱۹) پرسش از روش، حرکت به سوی الگوی نوینی از اندیشه/ طاها عبدالرحمان/ ترجمه نرگس خسروی سوادجانی/ با نظارت و ویرایش مسعود فکری/ انتشارات ترجمان

- (۲۰) اعاده اعتبار به اندیشه دینی؛ گفتگوی بلند هاشم صالح با محمد ارکون/ ترجمه محمدجواهر کلام/ انتشارات نگاه معاصر / ۱۳۸۹.
- (۲۱) نقد عقل اسلامی/ محمد ارکون/ ترجمه خلجی/ ویراسته رحیمی/ انتشارات ایده/ ۱۳
- (۲۲) دانش اسلامی: فرائی بر مبنای علوم انسانی/ محمد ارکون/ ترجمه عبدالقادر سواری/ نسل آفتاب / ۱۳۹۴
- (۲۳) ایمان و تجدید/ نصر و ارکون و هیوستون اسمیت و.../ ترجمه مرضیه سلیمانی/ نشر علم.
- (۲۴) اندیشیدنی و نااندیشیدنی در اسلام معاصر/ محمد ارکون / ترجمه محمدجواهر کلام/ انتشارات شادگان/ ۱۳۹۷.
- (۲۵) از اجتهاد به نقد عقل اسلامی/ محمد ارکون/ ترجمه و افزوده‌ها خلجی/ نشر توانا/
- (۲۶) بازاندیشی در اسلام/ محمد ارکون/ مترجم سید احمد موثقی/ انتشارات روزنه/ ۱۳۹۷.
- (۲۷) قرآن را چگونه بخوانیم/ محمد ارغون/ ترجمه حامد فولادوند/ عطائی/ ۱۳۶۲
- (۲۸) اسلام دیروز و امروز؛ نگرشی نو به قرآن/ محمد ارکون/ ترجمه غلامعباس توسلی/ دفتر نشر فرهنگ اسلامی/ ۱۳۷۰.
- (۲۹) تاریخ‌مندی اندیشه اسلامی/ محمد ارکون/ رحیم حمداوی/ نشر نگاه معاصر
- (۳۰) خوانش نواندیشان مسلمان (با تاکید بر روش‌شناسی عبدالمجید شرفی و محمد ارکون)/ محمد حمزه/ مترجم منهایجی/ ویراسته روهنده / انتشارات میراث فرهیختگان/ ۱۳۹۸.
- (۳۱) ساخت‌گشایی عقلانیت اسلامی در آرای محمد عابد الجابری و محمد ارکون/ حامد علی اکبرزاده/ انتشارات طه/ ۱۳۹۸
- (۳۲) نومعتزلیان: گفت‌وگو با نصر حامد ابوزید، عابد الجابری، محمد ارکون، حسن حنفی/ محمد رضا وصفی/ انتشارات نگاه معاصر/ ۱۳۸۸.
- (۳۳) نخبگان ایران در دوران گذار/ جلال توکلیان/ نشر نگاه معاصر/ ۱۳۹۱.
- (۳۴) بررسی تاریخ‌نگری محمد عابد الجابری/ سید محمدعلی نوری / انتشارات جامعه المصطفی/ ۱۳۹۳.
- (۳۵) دولت و جنبش‌های دینی معاصر اسلامی / جان اسپوزیتو و دیگران / مترجم علیرضا سمیعی اصفهانی و محمد حاجی‌پور/ نشر نگاه معاصر/
- (۳۶) تاریخ اسلام در اندیشه محمد عابد الجابری/ سید محمدعلی نوری/ انتشارات پژوهشگاه اندیشه و فرهنگ اسلامی/
- (۳۷) مقدمه‌ای بر مواجهه با علوم اجتماعی در متن سنت‌های شیعی/ آرمان ذاکری/ نشر نگاه معاصر/
- (۳۸) روش مواجهه با دشواره سنت در اندیشه جابری/ محسن دریابیگی/ انتشارات سوره مهر/ ۱۳۹۰.
- (۳۹) معجزه جاوید: خوانشی انتقادی به قرآن‌پژوهی محمد عابد الجابری/ محمد عماره/ ترجمه یاسین عبدی/ انتشارات احسان/
- (۴۰) مکتب تأویلی و گفتمان وحی: واکاوی آرای قرآن‌شناختی نصر حامد ابوزید/ میثم توکلی بینا/ انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- (۴۱) نقد و بررسی چستی وحی قرآنی در نگاه نومعتزله (با تأکید بر دیدگاه نصر حامد ابوزید)/ جواد گلی/ انتشارات مؤسسه امام خمینی/ ۱۳۹۳.

- (۴۲) مجموعه مقالات جریان‌شناسی و نقد اعتزال نو: چالش با ابوزید/محمدعرب صالحی/انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی/
- (۴۳) معنای متن: پژوهشی در علوم قرآن/نصر حامد ابوزید/ترجمه مرتضی کریمی‌نیا/ویراسته مصطفی ملکیان/انتشارات طرح نو/۱۳۸۱.
- (۴۴) نقد گفتمان دینی/نصر حامد ابوزید/مترجم حسن یوسفی و محمد جواهر کلام/انتشارات یادآوران.
- (۴۵) اندیشه و تکفیر؛ یک گفتگوی بلند با نصر حامد ابوزید/مترجم محمد جواهر کلام/نشر نگاه معاصر/
- (۴۶) دایره‌های ترس: زنان در گفتمان دینی/نصر حامد ابوزید/ترجمه ادریس امینی/نشر نگاه معاصر/۱۳۹۸.
- (۴۷) نهادهای هراس: خوانشی در گفتمان زنان/نصر حامد ابوزید/مترجم هدی عوده‌تبار/ویراسته حسین عباسی/گام نو/۱۳۹۸.
- (۴۸) زنان و جنسیت در اسلام (ریشه‌های تاریخی جدال امروز)/لیلا احمد/مترجم فاطمه صادقی/نشر نگاه معاصر
- (۴۹) زنان پرده‌نشین و نخبگان جوشن‌پوش/فاطمه مرینی/ترجمه ملیحه مغازه‌ای/نشر نی/۱۳۸۰.
- (۵۰) چنین گفت ابن عربی/نصر حامد ابوزید/با دو ترجمه: راستگو/نشر نی/موسوی خلخالی/نشر نیلوفر/
- (۵۱) رویکرد عقلانی در تفسیر قرآن (پژوهشی در مسئله‌ی مجاز در قرآن از نظر معتزله)/نصر حامد ابوزید/موسوی خلخالی/نشر نیلوفر/۱۳۸۷.
- (۵۲) متن، قدرت، حقیقت/نصر حامد ابوزید/موسوی خلخالی/نشر نیلوفر/۱۳۹۴.
- (۵۳) محمد (ص) و آیات خدا: قرآن و آینده اسلام/نصر حامد ابوزید و هلال سزگین/مترجم فریده فرنودفر/نشر علم/۱۳۹۳.
- (۵۴) نوسازی، تحریم و تاویل: از شناخت علمی تا هراس از تکفیر/نصر حامد ابوزید/ترجمه محسن آرمین/نشر نی/۱۳۹۹.
- (۵۵) قبض و بسط تئوریک شریعت/عبدالکریم سروش/انتشارات صراط
- (۵۶) بسط تجربه نبوی/عبدالکریم سروش/انتشارات صراط
- (۵۷) کلام محمد، رؤیای محمد/عبدالکریم سروش/انتشارات صغراط
- (۵۸) رؤیای فهم متن/محسن آرمین/انتشارات حکمت/۱۳۹۹
- (۵۹) سنت و سکولاریسم/عبدالکریم سروش/انتشارات صراط
- (۶۰) فریه‌تر از ایدئولوژی/عبدالکریم سروش/انتشارات صراط
- (۶۱) اخلاق دین‌شناسی؛ پژوهشی در مبانی معرفتی و اخلاقی فقه/الوالقاسم فنائی/انتشارات نگاه معاصر/۱۳۸۹.
- (۶۲) هرمنوتیک، کتاب و سنت/محمد مجتهد شبستری/طرح نو/۱۳۷۵.
- (۶۳) نقدی بر قرائت رسمی از دین//محمد مجتهد شبستری/طرح نو/۱۳۷۹.
- (۶۴) سکولاریسم در جهان عرب/حمیدرضا شریعتمداری/انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب/۱۳۸۲.
- (۶۵) اسلام‌شناسی/علی شریعتی/انتشارات الهام.
- (۶۶) مبانی شریعت/قابل/۱۳۹۱
- (۶۷) دو مکتوب تاریخی در واکاوی اختلافات درونی بهاییان/لیلا چمن‌خواه/نشر نگاه معاصر.
- (۶۸) عصر حیرت/مهدی نصیری/انتشارات طه/۱۳۹۹.

- ۶۹) میرزا مهدی اصفهانی (از مکتب سلوکی سامرا تا مکتب معارف خراسان) / سیدمقداد نبوی رضوی / نشر نگاه معاصر
- ۷۰) قرآن به مثابه کلام خدا؛ پژوهشی در ساختار نشانه دینی / عامر قیطوری / نشر نگاه معاصر
- ۷۱) معرفت‌شناسی در آثار میرزا مهدی اصفهانی / عباس شاه‌منصوری / نشر نگاه معاصر
- ۷۲) هویت به مثابه آزادی؛ خوانشی فلسفی از یک مفهوم / حسن حنفی / ترجمه سعدالله همایونی و اکرم مدنی / نشر نگاه معاصر /
- ۷۳) سنت و نوسازی (ما و سنت گذشته) / حسن حنفی / ترجمه حسام الدین خاکپور / نشر نگاه معاصر
- ۷۴) اسلام؛ وحدت مبانی کثرت ظهور / به اهتمام عبدالمجید شرفی / عبدالله مؤمنی / نشر نگاه معاصر /
- ۷۵) انسان و اسلام سپید / مجموعه مقالاتی از عبدالمجید شرفی / سمیه‌سادات طباطبایی / انتشارات نگاه معاصر / ۱۳۹۷.
- ۷۶) اسلام میان حقیقت و تجلی تاریخی / عبدالمجید شرفی / عبدالله مؤمنی / انتشارات کویر /
- ۷۷) اسلام و مدرنیته / عبدالمجید شرفی / ترجمه مهدی مهریزی /
- ۷۸) اسلام و مدرنیته؛ تحول یک سنت فکری / فضل الرحمن / ترجمه زهرا ایران بان / نشر کرگدن / ۱۳۹۷.
- ۷۹) عصری‌سازی اندیشه دینی / عبدالمجید شرفی / ترجمه محمد امجد / ۱۳۸۲.
- ۸۰) گفتگوی شرق و غرب جهان اسلام / محمدعابدالجابری و حسن حنفی / ترجمه بهرام امانی / نشر نگاه معاصر / ۱۳۹۲.
- ۸۱) سیدجمال‌الدین حسینی پایه‌گذار نهضت‌های اسلامی / صدر واقتی / انتشارات پیام / ۱۳۵۵
- ۸۲) سیدجمال و آموزه‌های اصلحی او در عصر جهانی شدن / سیداحمد موثقی / دانشگاه مفید
- ۸۳) سرشتهای دیکتاتوری / ترجمه کتاب طبایع الاستبداد / عبدالرحمن کواکبی / ترجمه فخر گیلانی / ۱۳۲۰
- ۸۴) طبایع الاستبداد یا سرشتهای خودکامگی / کواکبی / مترجم عبدالحسین قاجار / ویراستار صاحبی / بوستان کتاب / ۱۳۷۸.
- ۸۵) شیخ محمدعبده مصلح بزرگ مصر / سیدمصطفی حسینی / نشر قلم / ۱۳۵۷
- ۸۶) اسلام‌گرایی؛ سومین جنبش مقاومت رادیکال / ارنست نولته / مترجم مهدی تدینی / نشر ثالث / ۱۳۹۹.
- ۸۷) سه روحانی دگر اندیش؛ دولت‌آبادی، سنگلجی و حکمی‌زاده / علیرضا ملانی توانی / پژوهشکده تاریخ اسلام.
- ۸۸) اندیشه عرب در عصر لیبرالیسم / آلبرت حورانی / ترجمه علی شمس / نشر نامک
- ۸۹) سیری در اندیشه سیاسی عرب / حمید عنایت / انتشارات امیرکبیر / ۱۳۶۳.
- ۹۰) اندیشه دینی معاصر؛ رویکردها و چالش‌ها / دفتر اول و دوم / به کوشش حسین پویا / مؤسسه اندیشه دین‌پژوهی معاصر / ۱۳۹۵.
- ۹۱) دین و دنیا / سروش محلاتی / نشر میراث اهل قلم / ۱۳۹۹.
- ۹۲) ما و میراث فلسفی مان / جابری / ترجمه سیدمحمد آل‌مهدی / نشر ثالث.
- ۹۳) دموکراسی و حقوق بشر / محمدعابد الجابری / ترجمه محسن آرمن / نشر مروارید.
- ۹۴) سنت و مدرنیته / محمدعابد الجابری / ترجمه سیدمحمد آل‌مهدی / انتشارات دنیای اقتصاد.
- ۹۵) تکوین عقل عربی؛ پژوهشی ساختارگرا در عقلانیت کلاسیک عربی / عابد الجابری / ترجمه سیدمحمد آل‌مهدی / انتشارات نسل آفتاب.
- ۹۶) عقلانیت اخلاقی عربی و تأثیر سنت خسروانی / محمدعابد الجابری / ترجمه سیدمحمد آل‌مهدی / نشر اختران.
- ۹۷) انسان‌گرایی در تفکر اسلامی / محمد ارکون / احسان موسوی خلخالی / انتشارات طرح نقد / ۱۳۹۵.

۹۸) اسلام، دموکراسی و نوگرایی دینی در ایران از بازرگان تا سروش / فروغ جهانبخش / ترجمه جلیل پروین / انتشارات گام نو

مقالات

- ۱) متون دینی و هرمنوتیک / محمد مجتهد شبستری / نقد و نظر ش ۱ / بهار ۱۳۷۴.
- ۲) نقش زمان و مکان از دیدگاه شهید صدر / محمد زمانی / نقد و نظر ش ۵ / زمستان ۱۳۷۴.
- ۳) سه گونه دانش در سه قلمرو / محمد مجتهد شبستری / نقد و نظر ش ۵ / زمستان ۱۳۷۴.
- ۴) دشمن فضیلت / برهان غلیون / ترجمه خلیجی / نقد و نظر ش ۶ / زمستان ۱۳۷۵.
- ۵) سترونی سکولاریسم در جهان عرب / سید حسن اسلامی / نقد و نظر ش ۶ / زمستان ۱۳۷۵.
- ۶) مکالمه دو فرهنگ؛ در گفت و گوی متفکری از مشرق عربی و متفکری از مغرب عربی / خلیجی / نقد و نظر ش ۹ / زمستان ۱۳۷۵.
- ۷) نوپوزیتیویسم منطقی و تحلیل منطقی در اندیشه فلسفی معاصر عرب / احمد ماضی / ترجمه محمد تقی کرمی / نقد و نظر ش ۹ / زمستان ۱۳۷۵.
- ۸) اسلام و توسعه نیافتگی؛ بازنگری یک معمای دیرینه / تیمور کوران / ترجمه یداله دادگر / نقد و نظر ش ۹ / زمستان ۱۳۷۵.
- ۹) دانش فقه؛ بنیاد روش شناختی عقل عربی - اسلامی / محمد عابد الجابری / ترجمه خلیجی / نقد و نظر ش ۱۲ / پاییز ۱۳۷۶.
- ۱۰) تاذیخمندی؛ مفهومی پوشیده و مبهم / نصر حامد ابوزید / ترجمه و تحقیق محمد تقی کرمی / نقد و نظر ش ۱۲ / پاییز ۱۳۷۶.
- ۱۱) مفهوم وحی / نصر حامد ابوزید / ترجمه و تحقیق محمد تقی کرمی / نقد و نظر ش ۱۲ / پاییز ۱۳۷۶.
- ۱۲) مدرن‌گری فرهنگی . بحران هویت / برهان غلیون / ترجمه محمدهدی خلیجی / نقد و نظر ش ۱۵ و ۱۶.
- ۱۳) تأملاتی در باب دین و اندیشه در گفتگو با محمد الجابری / ترجمه محمد تقی کرمی / نقد و نظر ش ۱۷ و ۱۸.
- ۱۴) اسلام‌گرایان و جهانی شدن؛ جهان در آینه هویت / رضوان السید / ترجمه خلیجی / نقد و نظر ش ۱۹ و ۲۰.
- ۱۵) تمهیدی بر جنبش اعتقادی فرهنگی ایران معاصر / سعید زیباکلام / نقد و نظر ش ۲۳ و ۲۴.
- ۱۶) زندگی و اندیشه عبدالمجید شرفی / المنجد الأسود / ترجمه نرگس بهشتی / آئینه پژوهش / بهمن و اسفند ۱۳۹۷.
- ۱۷) نهضت بیدارگری در جهان اسلام / عزیز احمد / ترجمه سید محمد مهدی جعفری / در دایرةالمعارف تشیع
- ۱۸) سرسید احمد خان در دانشگاه علیگر / در دانشنامه ایران و اسلام ج ده / محمد اکرام / ترجمه غلی قرانی و رسول جعفریان / در فصلنامه تاریخ و فرهنگ معاصر
- ۱۹) سرسید احمد خان و اندیشه دینی / وحید اختر / ترجمه رس. ل. جعفریان / در فصلنامه تاریخ و فرهنگ معاصر